

ПАРТИЙНИ АМЫДЫРАЛ

Партия активиниң хуралы

Октябрь 29-та Кызыл хоорайың партия активиниң хуралы болуп эртен.

Анаа ВКП(б) Тыва обкомунун секретари эш Н. Я. Дьяков «ВКП(б) обкомунун VII пленумунун түнелдериниң дугайында» илеткел кылган. Илеткелчи ВКП(б) обкомунун ол пленумунга чугаалашкан айтырылганын талазы-биле областа чедишкениң аждарын болгаш илерезиң четпестери хоорайың партия активиниң таныштырбышаан, Кызыл хоорайың партия организациязының мурнунда тургустунуп турар сорулгалары айткан.

Тываның ажилчы чоннарының эш И. В. Сталинга чоруткан чагаазыңга холбаштыр алган социалисттик хүдээлгелериниң Кызыл хоорайда чоруп турар байдалын хоорайың партия активи база тодаргай чугаалашкан. Хоорайың үлөтүр, тулуг, транспорт черлериниң ажилында экижидилгелер барын актив хуралы демдеглээн.

Ылангыя бо чылдын эртен он айларының иштинде хоорайың үлөтүрү бүүдүрүлгө планын 106,6 хуу күүсеткен. Шалыпчыларын саны хүн-бүрүдө өзүп турар. Эртен айларның ажил-агыл пландарын ыракта ажыр күүсеткен азы-чем комбинадын, автотранспорт конторазын болгаш алгы заводун актив хуралы мактап демдеглээн. Оон-биле черделештир ВКП(б) хооркомунун, оон удуртулганында партия эге организациязының социалисттик чарышты удуртуп турарыңды практикасында четпестери актив хуралы демдеглээн. Тууйбу заводунда партия эге организациязы (секретари эш Работина) ажилчыларны аразыңга социалисттик чарышты удуртпайн турар. Көскү агитациязыңа делгезээн. Хана солун таварылга кылдыр үнүп турар. Ынж заводунун парторганизациязы март айдан бээр социалисттик чарыштын чоруп турарының дугайында айтырыгың бодунун хуралыңга чангыс-даа катап чугаалашпаан. Оон түнелдинде ол заводтар болгаш дааранылга комбинады, автотроа хоорайың өске бүүдүрүлгө база транспорт черлеринден ыракта чыдып каап турарлар. Тулуг трестиниң ажилчы, албан хаагычтарның политиктиг болгаш техниктиг өөредилгезин организаставайн турар. Оон эргелекчиз эш Чаадаев, парторганизациязының секретари Харламов олар ажилга бюрократизмин болдуруп турарлар.

Социалисттик чарышты удуртуп ажилда партия хооркомунун бюрозу ам-даа эреней чорудуп, негелезин чогуур деннеинге чедир организаставайн турар. Хооркомунун үлөтүр килдизи четпес ажилалат келген. Бүүдүрүлгелерге социалисттик күш-ажылдың сагылга-чурумун бир дески Бедидер дээш демисел кошкак чоруп турар.

Партия чырыдышкыныга 1951—1952 өөредилгө чылын чамдык кол-

лективтер организас чок эгелээн. Моон чижээңге хоорайың эмнеде чери (партия организациязының секретари Серекей) кирип турар. Манза болган баштайгы кичээлге келзе чогуур 35 дыннакчыларда чүглө 7 кижиге келген. Партия организациязы баштайгы кичээлден эгелээш дыннакчыларга өөредилгө талазы-биле негелдени кошкаткан. Оон түнелдинде дараазында кичээлдер организас талазы-биле оон дора байдалды болуп, харын инда белгүм ажилын мырынай соксаткан.

Марксизм-ленинизмниң хоорайда ксжээки университетиниң дыка хөй дыннакчылары кичээлдерге келбей турарлар. ВКП(б) хооркомунун пропаганда болгаш агитация килдизи партия чырыдышкының оперативтиг удуртулга-биле хайындирбайн турарын ол ышкаш актив хуралы айткан.

Илерезиң четпестери чогуур үезинде узуткаар хемчеглерни алырын актив хуралыңга санал Бергеннер партия эге организациязыңа чөптү-биле негезинер. Хоорайың партия активи чугаалашкан айтырылганын талазы-биле бодунун мурунунга тодаргай сорулгалары салган.

Оон-биле бо хуралга «хоорайың партия активиниң эртен хуралыңга коммунистерниң кылган сөлөк, бүүдүрүлгелериниң агуу-денеиниң дугайында» ВКП(б) хооркомунун секретари эш Тадар-оолдун инфер-

мациясы болган.

Партия өөредилгелериниң баштайгы хүннеринде

Кызылдың көдээ районунун «Бей-Булу» колхоза партия чырыдышкының өөредилгези бо чылын организастыг эгелээн.

Коммунистер бо чылып «ВКП(б) төөгүзүнүң долчу курзун» өөрсип кирипкелер.

Комсомолчуларын болгаш аныктарын политшколазы база организастыг эгелээн. Дыннакчылар баштайгы кичээлдерге бүрүн болеткелдиг кээп турарлар. Пропагандист эш Учувак баштайгы кичээлдерге «ССРЭ-ниң ниитилел болгаш күрүне тургузуу» деп теманы нсчүвүшпаан, ССРЭ-ниң политиктиг картаның башкылашкыңа эки ажилал турар.

Баштайгы кичээлдер дыннакчыларга эң солун болуп эркен.

Чөөн-Хемчик районда «Коммунизмче орук» көдээ ажил-агыл артелиде коммунистерниң болгаш комсомолчу активтериниң политиктиг өөредилгези бо чылын чогуур үезинде организастыг эгелээн.

Дыннакчылар баштайгы кичээлдерге онза сонуургалдык көргүзүп турарлар. Бо талазы-биле организастыг белеткелге колхозта партия ор-

ганизациязы эки ажилалган. Пропагандист эштер Т. Кызыл-оол, Б. Көже, С. Кызыл-оол, М. Доктуу, К. Кара-кыс олар кичээлдерин эки белеткелдиг белик илевиги дененече чорудуп турарлар.

Чаа-Хөл районда «Бурунгаар» колхозта партияның политшколазы болгаш ВКП(б) төөгүзүнүң долчу курзун өөрсип белгүм расписание өзүгээр доктаамал ажилалат турар. Ынчалза-даа өөредилгө чылын эгелээштин баштайгы хүннеринде чамдык дыннакчылар кичээлге организас чок, кошкак белеткелдиг кээп турган фактылар бар. Мындагы байдалдарны моон сонгаар болдурубазы-биле ында партия организациязы быжыг чурумну доктаадып, эчделгил кичээлдерге контролду күштелдирген болгаш негелдени ылгатырган.

Каа-Хем районунун «Ленинчи орук» колхозунда партияның болгаш комсомолдун политшколаларының баштайгы кичээлдер болуп эрткилээш. Дыннакчылар баштайгы кичээлге организастыг келгенер: Партияның политшколазыңа келзе чогуур 9 дыннакчыларга чаа өөредилгө чы-

лында өөрсип эртер темаларны таныштырган болгаш эртен өөредилгө чылында өөрсип эртен темаларны дыннакчыларны кайы хире шингээди билеп алганын дугайын хынап көргөн. Дыннакчылар эртен темаларын эки шингээди билеп алганын көргүскенер. Пропагандист чаа өөредилгө чылын программаның бирги темазының дугайында лекциязы кылган. Партияның политшколазының баштайгы кичээлди шаынчаар эркен.

Колхозта комсомолдун политшколазын 15 дыннакчылар шүптү чылдып келгенер. Оларнын 10-ну эилде кижигүвү эвес аныктар болуп турар. Пропагандист эш А. Сарыпулов эртен темаларны канчаар шингээди билеп алганын хынап, дыннакчылардан элээн каш айтырылганы салгылаан. Анаа дыннакчылар быжыг билгилерин чедип алганын көргүскен, эң эки билгилн шингээди алганын В. Семенов, А. Попова олар оязызы-биле көргүскенер. Оон соонда пропагандист эш А. Сарыпулов «Бистин советтиг Төрээн чуртувус» деп бирги теманы дугайында лекциязы дыннакчыларга номчаан.

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ ХООРАЙЛАРЫНДА

Казань. Татарын Г. Камала аттыг академиктиг шин театрының бажыңы. Чуруу Б. Мясниковтуу СЭТА-ның прессклещези.

Алган хүлээлгелериниң күүселдези дээш

Областың ажилчы чоннарының улуг Сталинга чоруткан чагаазыңга алган хүлээлгелерин хуусаа бетинде долдур болгаш ажыр күүседир дээш областың райпрокомбинаттарының ажилчы, албан хаагычтары октябрь мурунун социалисттик чарыжы-биле улуг күежиниңкиниг ажилдалат турар.

Каа-Хемниң райпрокомбинаты (директору эш Решетников) октябрьни 1-де бүүдүрүлгени чыл планын 180 хуу кылдыр хуусаа бетинде күүседип, эш Сталинның мурунунга алган хүлээлгезин алдарлы-биле күүсеткен.

Бүүдүрүлгенин стахановчуларыңа эштер Горбунов, Черепанова, Шалимов, Саникова, Самара олар хүн-бүрүнүң ажил нормазын 120—300 хууларга күүсеткилээш санадып турарлар.

Каа-Хемниң райпрокомбинаты ол хире муракчы ажилдалат турда, областың өске райпрокомбинаттары чыл планын хуусаа бетинде күүседир дээш демиселди шүшпен чорудуп турарлар.

Ылангыя Шагаан-Арыгың райпрокомбинаты (директору эш Боцегов) бүүдүрүлгени чыл планын октябрь 1-де чүглө 69,3 хуу, Чадааның (директору эш Цевелев) 68,8 хуу, Тожунун (директору эш Каварцев) 62,6 хуу, Бай-Хаактың (директору эш Миронов) 65,6 хуу, Туранның (директору эш Хомутов) 60,8 хуу кылдыр күүсеткилээшнер.

Промкомбинаттарда ажил нормазын хүн-бүрүдө ажыр күүседип турар стахановчулар дыка хөй. Шагаан-Арыгың райпрокомбинатында чазаныкчы эштер Чаш-оол, Шайлей, Кияев, Черемник, тууйбу кылкычылары Шагарина, Коптева, моторист Байгалава олар, Туранның райпрокомбинатында эштер Шолзин, Чучин, Маады Иван,

Черкашина, Зуева, Кайгаратова, Бугаева олар ажил нормазын 110—254 хууга чедир күүсеткилеп, ол бүүдүрүлгелериниң стахановчулары болуп турарлар.

Бүүдүрүлгени чыл планын хуусаа бетинде күүседир, улуг Сталинның мурунунга алган хүлээлгелерин бедик түнелдерге күүседир дээш демисел Каа-Хемниң райпрокомбинатында өске райпрокомбинаттарда шүшпен байдалды чоруп турар. Ылангыя чамдык райпрокомбинаттар бүүдүрүлгө планын ай-айы-биле күүседип шыдавын турар. Кызыл-Мажалыктың райпрокомбинаты бүүдүрүлгө планы күүседир хамаан чок сөлүгү үеде ажил-агылы сандарп хагдынган.

Бо чоруктар чүнү көргүзүп турарыл дээрге, ол райпрокомбинаттарың директорларыңын бүүдүрүлгөде ажилдын организастыын сандаргай Байдалга тургузуп, күш-ажылдың бүүдүрүчүлүүн бедидер, сагылга-чурумун быжыдар ажилдарын чорутпайн турарын херечилеп турар-дыр. Ол ышкаш областың чурт үлөтүрүнүн область килдизи, райкүсөомнар, база ВКП(б) райкомнары райпрокомбинаттарың ажилчыне сагыш салбас, оларнын ажилын боттут удуртпас, инда четпестери узуткаар дугайында хемчеглерин албайн турар. Оон чылдааның-биле ол райпрокомбинаттар бүүдүрүлгө планын күүседирин үзүп, ажилын сандардырыңа чедип турар.

Ам райпрокомбинаттарың директорларыңын сорулгазы болза, ажилын эде организастап, четпестери дарый узуткааш, муракчы бүүдүрүлгелерин деннеинге чедер, улуг Сталинның мурунунга алган хүлээлгелерин бедик түнелдерге күүседир дээш ажилдаары болур. Б. БАДАРЧЫ.

Кышка белеткел эки чорутунган

Колхозчу малчылар малды хурчыл ажырап дээш кышка белеткелдерин күежиниңкиниг чоруткан. Улуг-Хем районунун Киров аттыг көдээ ажил-агыл артелиниң Арыг-Бажы деп черде мыйыстыг бода малын сүт-барааның фермазы бар. Ол фермада кышка белеткел бо чылын элээн чедишкениг болуп турар.

Мал хемгерер болгаш сизген турар беш өрээл 2 кажаа чаа туттунган. Колхозчулар оон аңгыда кышкы чылыг 7 кажааларын бүрүн белеткээн болгаш кажаалар иштинде өдөк төккен. Чүс баш инек киреп 2 кажаанын иштин олар балгаштап кылган ылангыя 36 баш бызаа турар өрээлдержигештиг бажың белеп, оон ишти, дашты балгаштаптан болгаш ишти чугайлатынган. Кышкы үеде мал аадаңга төгөр 250 кубометр өдөк белеткетинген.

Мал фермазында 15 центнер көк суланы, 6 центнер сизгени колхозчулар сөөртүп белеткеп алган, база 11 центнер сула кудуруун амбарда урган, 70 баш инек кирер чаа кажаанын тулугчулар октябрь айның төнчүзүңгө чедир тулуп доозар. Малчылар бо чылын мыйыстыг бода малды үш кезек кереге үзүп тургузар ол черлерде бар кажааларын чылылаар ажил ам доостур чыгач турар.

Ам сорулга болза, малга таарымчалыг оран-саваларын белеткээш-биле чергелештир малдың ажаалганын күштелдирер. Ниитиниң малын баш санын өстүрер дээш бистин колхозчулар бүүгү хемчеглерин чорудар уjurлуг.

Д. АРАКЧАА.

Үндүрүг агентизи Чигжит

Чаа-Хөл районунун сан килдизиниң Ак-Дуруг сумуда үндүрүг агентизи Чигжит бодунун ажилдал келгениниң үезинде үндүрүгүнүң болгаш чээшкенин страхование төлөвирлерин чымдаларыңын талазы-биле үлөтүрүлгө ажилдакчы болуп келген. Чүл дие, көдээ ажил-агыл үндүрүгүн хавырылдазын 1946 чылдан эгелээш күрүнө чээшкениге көдээ чоңунун бижиткен аажа хөрөгизин өске үндүрүг агентилеринде муриап үзе хавырып турар.

Эш Чигжитти ол сумунун ажилчы чоно билер болгаш хүндүлээрлер. Эртен күзүн болуп эртен районун сан ажилдакчыларының чөвүлел хуралыңа эш Чигжит санал бергеш бодунун саналыңа мынча дээш: «Көдээ ажил-агыл үндүрүгүн чырынын сөлүгү хуусаазы ноябрь 1-де болгай, мен ол хуусааны манап турбайн, көдээ ажил-агыл үндүрүгүн октябрь 16-нын бетинде бүрүн үзе чып кирир талазы-биле чоңун ортузунга тайылдыр массалыг ажилдарын чорударымын хүлээдим» — дээш. Чигжит бодунун ол чагаазың күүсеткен.

А. БАВУУ.

Ийи делегей—ийи түңнел

Бистин чуртувустун кырынга Октябрьниң тинделгелиг тугу кииски үнгенден 53р 34 чыл эркен. Революцияның улуг генералы В. И. Ленинге болгаш И. В. Сталинга баштаткан большевик партияның удуртулганы-биле делегейде эң-не револуционер русь пролетариат, тараачынар-биле эвилелдешкеш капиталисттик кузданышкының илчирбесин үзе шапкаш, чаа үениң эгезин ажиткан бүүгү делегейге төөгүлү тинделгени чедип алган. Делегейни эң улуг чурттарының бирээниге социалисттик революция тиндээш, пролетариаттың диктатуразы бадыйтканын, эрге-чагырга Советтерин холдунга шилдээш.

«Октябрь революциязының тинделгези кижиге төрөлгөтениң төөгүзүнде үндези эргилде, делегейниң капитализминин төөгүлү салым-чаанында үндези эргилде, делегейниң пролетариатының хосталгалыг шимчээшкенинде үндези эргилде. Бүүгү делегейниң мөлчүкчө массаларының демиселиниң аргаларында болгаш организациязының формаларында, бүүгү амдырал чуртталганында болгаш традициясында, культуразында болгаш идеологиясында үндези эргилде болур» — деп эш Сталин өөрсид турар.

Октябрьниң социалисттик Улуг революциязы империализмин чурттаарыңга пролетариат революцияларын үезин айткан, ол революция империализмин чүглө оон тергилдениң төптөрине эвес, харын империализмин тылаларын соккан, оон тергилдени колониалдык болгаш ламаарылгалык чурттарга кошкаткан, делегей капитализминге өдүмүрү баялыгы таварыштырган. Делегей ийи лагерге — империализмин, реакцияң лагеринге болгаш социализмин, демократияң лагеринге чарылган. Бир далазында — улустарың хосталгалыңын болгаш хомаарышпас чорунун баякчылары, делегейге тергилдеди чедип алы-

саар англи-америк империалистер; ийи талазында — ажилчыларны капитализмден хостаары, дарлаткан улустары империализмин хичнээштен хостаары дээш демиселдин дуржулгазы-биле, империалисттик дайыңа удур тайбын дээш демиселдин дуржулгазы-биле бүүгү делегейниң ажилчы чоннарының хандыкшылын болгаш ынакшынын бодуне хаара тудуп турар Совет Эвилели — мындагы ийи удурланышкык төптөр тыпты келген.

Октябрь революциязының тинделгезиниң түнелдинде большевик партия баштаткан ажилчы аныгы Россияны салымн бодунуң холдунга алган. Ол аныгы техника-эконом талазы-биле чыдып калган чуртту салгалга алган. Ыладыг чыдып калган чорук капиталисттик хүрээлээшкениң үе-байдалдарында бистин Төрээн чуртувустун хамаарышпас чорунга улуг айналды болуп турган. Бистин Төрээн чуртувустун мурунунга айтырыгы төөгү хайраа чок кадыг шыңгызы-биле салган деп, В. И. Ленин бижээн: «азы өлүр, азы муракчы чурттарың чедер, оларны чаа эконом талазы-биле эртер» (Чогаал, т. 25, арын 338). Экономунг улуг чаартылгалары социализминг угаан-бодалыгы дидим болгаш шиптирлиг ботандырырыңче улусту канчаар-даа аажок мгадырлыг чорукче улуг баштыңчы кыйгырган. Анаа үндөзилээш чурт бодунун камгаланыр аргазын быжыглап, империалисттик күрүчелерин объективизи болу бээрини айымындан бодун чайладып аш шадан.

Ленин — Сталинның партиязыңа удурткан Россияның ажилчы аныгы бодунун эрге-чагыргазын экономика чаа социалисттик эргелерин ханы чаартылгазыңа ажыглаан. Чуртун социалисттик чаартылгазының канчаар-даа аажок улуг сорулгаларын шиптирлээш чүглө большевик партияга бодунуң болур

турган; чүгө дээрге, ол партия бодунун практикалыг ажил-чорудулгазыңа марксизм-ленинизмниң бүүгү тинделгелиг идеяларыңа даянып, ниитиледин хөгжүлдезиниң дүрүм өзүгээр болур чоруну шын өөрсип көрүп турар.

Совет эрге-чагырганың 34 чылыни дургузунда бистин чуртун улустары Октябрьниң улуг туугун ала-биле демиселдерин болгаш тинделгелерин алдарлыг оруун эрткин. Дештыкы капиталдан хамаарылгалды, чыдып калган Россия күчүлүг экономунг болгаш политиктиг күшү, бүүгү совет ниитиледин мораль-политиктиг чангыс эвди, ден эргелиг улустарың тинелтирбес найралың амдырал кырыңга боттандырып турар ажилчыларың болгаш тараачынырың делегейде бир дугаар социалисттик күрүнези болу берген.

Большевиктериниң маадырлыг партиязыңа удурткан совет кижилер ол канчаар-даа аажок улуг төөгүлүг орукка маадырлыг күш-ажылы-биле болгаш совет республиканың камгалалында кижик чок маадырлыг чоруктары-биле бодунун Төрээн чуртун алдарын бедиткенер.

Совет улус хамааты дайының болгаш интервенцияның чылдарында бүүгү делегей капитализмин болгаш иштики контрреволюцияның боо-чепсектиг халдаашкынында Октябрьни чаалап алышкынырың камгалал алган. Бистин чуртувустуң ажилчы чоннары дөрт чылдын империалисттик дайыныңа болгаш үш чылдын хамааты дайыныңа урелген улус ажил-агытын катап тургускаш улуг социалисттик тургузуушкуну боттандырып кирипкен.

Совет эрге-чагырганың дайынырыңын бистин чуртувуста капиталисттик өзү чурумнары катап тургузар дээш ораддажышкының совет улус чедишкениг чылча шапкан.

Эш Сталинның башталгазы-биле троцкисттер, зиновьевчилер, бухарничлар, буржуаз националистер

чылча шаптырган. Ол хамык сатыныкчы бөлүкчүлестери, империализмин агентилери, шпионары, өлүрүкчүлөр болгаш диверсантылары кылдыр совет күрүнеин холу чөптү шыныын-биле шаажылаан.

Дайын мурунунг сталинчы беш чылдарында бистин чуртувус төөгүлүг кыска хуусаада чыдып калган аграрлыг чурттан муракчы, индустриалдыг, күштүг сайзырангай чурт болуп хуулган. Чаа техника-биле шингээтинген талазы-биле совет үлөтүр делегейге кымга-даа денешпес, үлөтүрү бүүдүрүлгени хемчээштин талазы-биле Англияны, Францияны, Германияны, Италияны эрткиш, Европада эң-не күчүлүг, үлөтүрүлүг чурт болу берген.

Көдээ ажил-агыл үндезиниң-биле чаартыңган. Үр болгаш бүүгү талаңы белеткелениң сөөлүндө партия көдээ ажил-агылга улуг эргилдени чедип алган. Ортумак тараачынар социализмге көрүп келгенер. Калбак коллективизацияның баазаныңа үндөзилээш, кулактарны кызыгаарларының политиказыңдан оларны аны кылдыр көрүп узуткаарының политиказыңче партия шилдээш.

«Бистер хуу тараачын тургузудан социалисттик, колхоз тургузуун чыдылгени бистин чуртун көдээ ажил-агылыңа 8—10 чылдарын дургузунда боттандырган бис. Ол болза, көдээге эрги буржуаз ажил-агыл тургузун узуткаан болгаш чаа социалисттик тургузуну тургускан революция болган. Ынчалза-даа ол эргилде чаа-тевишкениң аргазы-биле эвес, тодаргайлаарга, туруп турган эрге-чагырганы дужуренин болгаш чаа эрге-чагырганы тургузарының аргазы-биле эвес, харын көдээ эрги буржуаз тургузундан чаа тургузуге чортуу шилдириниң аргазы-биле болган. Ол чүгө кылдыңгань дие, ол болза, үстүндө болгаш революция турган, ол эргилде тараачынырың кол массаларының деткимчези-биле туруп турар эрге-чагырганың инициативазы өзүгээр болдунган турган» деп эш Сталин өөрсидип турар (И. Сталин,

«Дыл эртеминде марксизм дугайында», 1950 чылдын июль 8-те «Шын сөз»).

Советтиң көдээ ажил-агыл колхозтарың болгаш совхозтарың нуруу-биле делегейде эң-не улуг машинажытыңган социалисттик бүүдүрүлгө болу берген.

Совет улус социалисттик системаның долу тинделгезин улус ажил-агылын бүүгү талазында чедип алган. Бүүдүрүлгениң чепек-череке-селдеринде социалисттик өңчү-хөрөңги бистин совет ниитиледин чөрчүп болбас үндезини кылдыр бадыйтканынган. Бистин чуртувуста мөлчүкчү аныгылар узуткатынган, кижини мөлчүрү чорукту чок кылган.

Совет Эвилелиниң амдыралында ол бүүгү төөгүлүг өскерлишкениниң характерливишаан, улустарын улуг баштыңчызы болгаш башкызы эш Сталин ССР Эвилелиниң Конституциязының төлөвилелиниң дугайында бодунун илеткелинге айтканы болза: «ССРЭ-ниң улус ажил-агылының талазында... бис ам болза, кризис болгаш ажил чокталыр чорук чок, ядарал болгаш хоозурангай түрөгдөл чок болгаш бай-шылдыгы, күчүлүг амдырал чурттарыңга бүүгү-ле аргаларыңа хамаатыларга берип турар чаа, социалисттик экономикалыг болган бис».

Чуртка өзүлүг культура революциязы болган. Бүү-ниити ыязыла өөредилгени кириген, чаа совет социалисттик интеллигенцияны тургускан, эртемниң, культураның, дитератураның болгаш уран-чүүлдүн өскерлериниң-даа хөгжүлдөш калбак делгезиңкиниг болган.

Улуг социалисттик чаартылгалар ССРЭ-де аныгыларның харылааларын үндезиниң-биле өскерткен. Октябрь революциязы-биле хосталган, шаандыкы дарладың чоран улустар улуг орус улустун дузаламчызы-биле, Совет күрүнеин дузаламчызы-биле бодунун шаандыкы эконом болгаш культура талазы-биле чыдып калган чорун узуткааш, социалисттик тургузуда төөгүлүг чедишкенини чедип алганар. Бистин чуртувуста эрги, буржуаз нациялардан үндезиниң-биле ылгалды, чаа соци-

алисттик нациялар тыптып, быжыккап, чангыс аай, хөй националдыг социалисттик күрүнеде дей эргелиг улустарың үзүлбес найралы бадыйтканынган.

Бистин чуртувуста социализмин баазаныңа үндөзилээш совет улустун мораль политиктиг чангыс эви, ССРЭ-ниң улустарыңын найралы болгаш совет патриотизм — бо бүүгү күчүлүг шимчекчи күштер тыптып келген. Бүүгү совет улус Ленин — Сталинның партиязың долгандыр сыйры катышкан чангыс өг-бүлө чурттап турар.

Бистин Төрээн чуртувустун төөгүзүнде болган дайынырың эң-не кадыг бергези, немец фашисттик эжелекчилерге удур Ада-чурттуң Улуг дайынының чылдарында, совет улус бүүгү делегейниң мурунунга бодунун күчүлүг күжүн, кайгамчыктың амдыралчы чорун тодаргай көргүскөн. Фашисттик Германияны болгаш империалисттик Японияны чылча шаварыңга Совет Эвилели шиптирлиг ролды ойнаан, Европаның улустарың фашисттик хилдиктен хостаан. Америк-англи империалистер делегейни ийи дугаар дайыныңын сөөлүндө ССРЭ кошкап суларар, ыңуургалыңа Совет күрүнеге бодунун күзелин дөгээр деп ыят чок санап турганар. Ынчалза-даа ол планнар бүрүнү-биле буступ дүшкен. ССРЭ дайындан улам-на быжыгып үнгөн. Совет Эвилелиниң бүүгү делегейге аталдары хемчээп четпес кылдыр өскөн. Совет Эвилели бүүгү улустар аразында байдалга саылдарлыг, ол байдалды ажилчы массаларыңын сонуургалыңа өскөртүп турар, бүүгү делегейде улуг күш апарган.

Делегейниң ийги дайынының түнелдинде бүүгү делегей байдалында күштерин чаа хуваалдазы болган. Делегейниң ийги «дайыныңа Совет Эвилелиниң бүүг

Улустун политиктиг консультативтиг Чөвүлелинин Бүгү-кыдат комитетинин үшкү сессиязынын ажыдышыкыныга Мао Цзе-дуннун чугаазы

ПЕКИН. (СЭТА). Сяньхуа агентелинин дамчытканы Эзугар алырга, Пекине чоокта чаа болган Улустун Политиктиг консультативтиг Чөвүлелинин Бүгү-кыдат комитетинин сессиязы ажатынып турарынын үзүндө, Кыдат Улус Республиказынын Улустун Төп-чаазанын даргазы Мао Цзе-дун бодунун чугаазына моон алаанла меделелди кылган:

Эштер, комитет кезигүнери!
Бистин Улустун политиктиг консультативтиг Чөвүлелинин Бүгү-кыдат комитетинин бир дугааргы чымалдазынын үшкү сессиязы ам ажатынып турар-дыр. Бо сессияда Бүгү-кыдат комитеттин кезигүнеринден ангыда, кыдат улустун эки-турачыларынын, Улустун хосталга армиязынын, бүдүрүлгенин болгаш кездээ ажил-агыйнын шыгаракчыларынын, литература, уран-чүдүл ажылдакчыларынын, үлөтпүржүлөр болгаш сандыгыларнын, чүзүн-баазын специалистерин шажын чүдүлгө бөлүктөрүнүн, даштыкыда чурттап турар кыдаттарнын, херэженинерин болгаш аныктарнын, Улустун политиктиг консультативтиг Чөвүлелинин можу болгаш хоорай комитеттеринин база ажил-чорудулганын өскө бүгү адырларынын болгаш күүненин өскө-даа хөй-хөй ажылдакчыларынын тускай чалартырган төлээлерин олуржуп турар-дыр. Кезигүнеринин болгаш чалартырган төлээлерин аразында фронтунун, күш-ажылдын хөй-хөй мадырлары, бүдүрүлгенин бүгү улуска суралгы, шыгарангай ажылчылары бар. Бистин амгы сессиязынын уjur-дузазы Кыдат Улус Республиказынын бүгү фронтларга чедип алган улуг чеднишкинин болгаш бурунгаар депшилгенин чайынанчаа-биле илередип турарындан тодаргай-дыр.

Улуг улуг чеднишкинер сөөлгү чылдын дугузунда бистин чуртка калбарып үнгөн үш улуг шимчээшкынирге — америк агрессияга уdur болгаш Кореяга дузалажырычыче уланган шимчээшкынирге, база чер реформазына богыш котрреволюционердин чылча шавышкынынга чедип шыдаттыган. Континенталдыг Кыдатта арктан котрреволюционер база чоокку үдө колдуунда узук-катынар. Чер реформазы, национал эвээш улустар чурттап турар элээк каш райондордан өскөсине, 1952 чылда бурун доостур. Америк агрессияга уdur болгаш Кореяга дузалажырычыче уланган шимчээшкыге бүгү кыдат улус каянжызылган-даа артык сыйры катыгып, американыч империалисттиг агрессияга уdur шиптирлинг демиселди чорудуп турар. Кореянын Улус-Демократтыг Республиказынче халдаашкыны кылып, ынчангаш алызы барып континенталдыг улуг Кыдат улустун тилелгези болза, октябрь революциязынын соонда капитализмдин бүгү системазына күштүг согушкун болур.

Германиянын Демократтыг Республиказынын тургустунганы болза, Европанын төгүзүндө эргилделиг үе болган.

Төп болгаш Чөөн Европанын чурттарында — Польшада, Чехословакияда, Венгрияда, Румынияда, Болгарияда, Албанияда — ажылчы чоннар империалисттиг дарлайдан хосталганды, эрге-чагырганы боттарынын холонга алгаш, ажылчын болгаш коммунисттиг партияларын удуртуугазы-биле социализмни тургузуп турарлар.

Дайын сөөлүндө үдө СССР-ге тилээш социализмни тургузунун артык күштүг чаа күш-биле илергейтигинен. Төгүдө көзүлбээн дайыннын аар-бергелерин шыдап эрткен совет улус Октябринин, Ленин — Сталинин тилетирбес тугун долгандыр улам-на сыйры катышкыш, бодунун бүгү күштерин тайбын тургузукчу күш-ажылга, социализм тургузушкунуну херээнге берип турар.

1946 чылдын февральда согушчулар мурунга төгүлүг чугаазына эш Сталин бистин чуртууска коммунизмдин тилелгези дээш моон сонгааргы демиселдин кайгамчыктыг улуг программасын айткан. «Бистин үлөтпүрүвүс чыл бүрүзүндө шойну 50 миллион тонна чедир, канын 60 миллион тонна чедир, хөмүр дашты 500 миллион тонна чедир, нефтин 60 миллион тонна чедир бүдүргөн турарын чедип алыры биске чугула... Аңаа, бир эвес бети-ле дизи, үш чаа беш чылдар херелгетинер апар — деп эш Сталин чугаалаан.

Эш Сталиндин төгүлүг чугаазы чаа улуг тургузукчу күш-ажылче, тилелгелиг коммунисттиг тургузушкуче совет улусту сорул кирген.

Дайын сөөлүнүн беш чыл планын хуусаа бетинде күөстөк чорук СССР-ни улам-на чаа денелдече көдүргөн. Совет улус бодунун мадырлык күш-ажылы-биле дайын мурунун чылдарынын үлөтпүржүлгенин денелди дыка ажыр күөседирип чедип алган. 1950 чылда үлөт-

тэлдыг Кыдатче халдап кирерин оралдажып турар америк империализмдин калчаалыг планнарын кыдат улустун эки-турачылары Кореянын Улустун армиязы-биле кады үзе шыпшаан, кыдат улустун улуг күзел-соруун шуут илереди, Кореянын, Кыдаттын, Азиянын бүгү чонун болгаш делегейин тайбыга ынакшылдыг өскө-даа улустарынын оон-биле сорул кирип, тайбын камгалалчы болгаш агрессияга уdur демисежиринче оларнын идегелин быжыглатп турарлар. Бис кыдат улустун мадырлык эки-турачыларына болгаш Кореянын Улустун армиязына бодуустун өөрүп чегтеренисти болгаш хүндүткеливисти илергейлээр уjurлуг бис!

Ол улуг үш шимчээшкынер-биле чедип алдыган тилелгелерин, ол ышкаш улус чаазанын болгаш улустун яны-бүрү кезектеринин чөвүлелгелиг күженишкининин түнелинде бистин чуртка көстүп көрбөн катыжышкынын чедип ап шыдаан. Тибет айтыры тайбын арга-биле шиптирлингтен. Бистин национал камгаланышыкыныс быжыглаттыган. Улус демократиянын диктатурасы быжыглаттыган. Бистин сан-хөөвүстүн, экономикаыстын ол ышкаш культура, чырыдышкын айтырыгынын талазы-биле катап тургузулга болгаш хөгжүдүгө бурунгаарлашкынче улуг базым кылдыган. Продукциянын көвүдедири дээш патриотчу шимчээшкын үлөтпүр болгаш көдээ ажил-агый фронттарында калбарып турар. Ол чаа байдал бистин чуртка байырлалды-биле демделгетинер. Эң башкы көдээ черлеринчер реформазы, а оон соонда үлөтпүр бүдүрүлгелеринче демократтыг реформаны чорутканы-биле чергелештир, ажылчын, тараачыннар продукциянын көвүдедири дээш патриотчу шимчээшкынин калбарышкынынга кайгамчык улуг инициативанын сайырадып болур арганы, ол ышкаш боттарынын материал, культурулу денелди экижидеринин арганын ап шыдааннар. Бис ажылчын, тараачыннар болур чогууру-биле бурун катыштырып, оларга эртем билигин бербишаан, оларнын күжүнге бүзүрүлди-биле дайыр чорукту чедип апкан шаавыста, продукциянын көвүдедири дээш патриотчу шимчээшкын бистин чуртка чугаа чокка калбар апар.

Бистин культура, чырыдышкыныстын национал фронтунда болгаш угаан ажылынын чүзүн-баазын ажылдакчыларынын ортуунда Улустун Төп чаазанын принциптери-биле удуртунган бот өөредилге болгаш эде кижизидилге дээш шимчээшкын көстүп көрбээни-биле калбарып үнгөн. Ол чаа мөзү-шынар бис-

тин чуртка база-ла байырлалды-биле үнелетинип демделгетинген турар уjurлуг. Бүгү-кыдат комитетинин ийи дугааргы сессиязы хагдынып турар үдө, бот өөредилгеге болгаш эде кижизидилгеге хамаарыштыр шүгүмчүлөдди болгаш ботшүгүмчүлөдди херелгээр дугайын мен саналдан мен. Ол санал ам чоорту боттанып турар. Идеология түдө кижизидилге, ылангыя яны-бүрү хеаринин интеллигенттеринин идеология талазы-биле хамыкты мурунай эде кижизидери чүзүн-баазын байдалдарга демократтыг реформаны долзуу-биле боттандырынып болгаш бистин чуртуу чоорту индустриализаастарына эң чугула байдал болур. Бот өөредилге болгаш эде кижизидилге дээш шимчээшкынин чайгылыш чок хөгжүлдезинге ам-даа улуг-улуг чеднишкинер чедип алдынар дээрзинге идегээл.

Капиталисттиг чурттарын политиктиг системазына бодаларга, бистин улус демократтыг диктатурасын системазы оон ыракта артык күчүлүг дээрзин бо бүгү фактылар херечилеп турар. Бистин улус ол системага үндөйлөп, бодунун төтүнүп ханмас кызыгаар чок мөге күштүнүн илергейлээшкынин шуут-ла берип болурлар. Шак ындыг күшке чангыс-даа дайын аштырышкынын таварыштырып шыдаас. Америк агрессияга уdur болгаш Кореяга дузалажырычыче уланган улуг демисел ам үдө үргүлчүлөшкөн. Ол демисел болза, АКШ-тын чааза айтырынын тайбын байдал-биле шиптирлээр дугайында бодунун беленин илереткиже чедир, соксаал чок уламчылаттынар уjurлуг. Бис өскенин чуртуунче халдаарын күзөөйи турар бис. Бистин улус чуртка уланган империалисттиг агрессияга удурланышыкынын чорудуп турар бис. Бир эсе америк шериг бистин Тайван ортудуушту эжелеп албаан, Кореянын Улус-Демократтыг Республиказынче халдап кирбээн, бистин сонгу-чөөн кызыгаарларыныс бодунун атакларын дөпөл көлбөөн чүе болза, айдат улус америк шериглерге уdur дайылдашпас турган ийик дээрзин, бүгүдээ билер. Ынчаарга, америк эжелекчилер бистин кырыгысче халдап келген чүе болганда, агрессияга уdur демиселдин тугун көдүрбөй баар арганыс чок. Ол черле эргежок чугула болгаш мырнай чөп-даа турган. Бүгү Кыдаттын улусу оон эргежок чугулазын болгаш чөптүнүн билген-даа. Ол эргежок чугула болгаш чөптүг демиселди үргүлчүлээр төлээлди, бистен негетинер чүе болза— америк агрессияга уdur күштүг шавышкыны, база Кореяга көргүзөр дузаламчыны улам-на үргүлчүлөшкөн, продукция бүдүрүп үндүрүшкүнүн көвүдөдип, шынгыс камналга-

нын чурумун боттандырып тургаш, оон-биле кыдат улустун эки-турачыларына дузалажыры болур. Ол болза, бүгү кыдат улустун, база амгы бо сессиянын-даа эң чугула сорулгазы ол.

Корей айтыры тайбын арга-биле шиптирлингтен турар уjurлуг деп бис шадган бээр-ле меделеп келген бис. Ынчангаш ол ам-даа күштүг хөвээр артып турар. Бир эвес АКШ-тын чааза ол айтырыгы чөптүг болгаш топтуг үндөинге шиптирлээрин күзөөн чугаалажышкыныны үзүп, узамдыктар дээш, моон мурунда херелеп турганы ышкаш, шак ындыг чүзүн-баазын ыят чок чылдактарны ажылаарын соксаткан турар болза, Кореяда тайбынчылыга дугайында чугаалажышкынынарга ам чеднишкин чедип алдынып болур, оон өскээр байдалга ол болдууну шыдаттынас.

Кыдат Улус Республиказын догунан тургустунган хүнүндө бээр сөөлү ийи чылдын дугузунда бис, бодуустун бүгү-ле яны-бүрү ажыл-чорудулгасына канчаар-даа аажок улуг чеднишкинерлиг болган бис. Бис ону катыштыган турза чогуур бүгү күштөргө дайнып келген истин ачызында чедип ап шыдаан бис. Чурттуу иштиги байдалы-биле алыр болза, бис чүзүн-баазын национал бөлүктөрүн, демократтыг агыларын болгаш партияларын чангыс-аай быжыг катыжышкынынга, делегейин тайбынга ынакшылдыг улустарынын ханы чаагай сеткилдинге дайнып турар бис. Дайзынарнын кезенишкинери турза-даа, бис ол оруктап чорбушкан, бүгү чүзүн-баазын байдалдарын талазы-биле бистин ажил-чорудулгасына кайгамчык улуг чеднишкинерин чедип ап шыдаан бис. Бистин дайзынарыныс анык Кыдат Улус Республиказын мурунда санчок ийи бердээшкынер турат турар деп санап турганнар ийикке, харын оон туржук, бисти чангыс ола үенин ишинде боттарынын бердээшкынерин ажил шыдаас, агрессорларнын боттарына уdur согушкуну берип шыдаас кылдыр санаышаан, биске уdur агрессиялы дайынны олар дөпөл келгенер. Бодуустун бердээшкынерин ажил эрткеш, агрессорларга уdur согушкуну бербишаан, ынчангаш кайгамчык улуг тилелгелерин чедип шыдаар турганынысты, олар

мырнай-ла манавайн турганнар. Бистин дайзынарыныс маңаа согур байдалдын көргүсөн. Бистин чуртуу чаа болгаш даштыкыда кайгамчык улуг сыйры катыжышкыны күчү-шыдалды, Кыдат Улус Республиказын тургустунганы-биле кады кыдат улусту даштыкынын империализм кулданшыкына таварыштырып турган үе кажан кездээ, делдир ээлбеси-биле ырап чоруй барганын олар көрбөй барганнар. Социалисттиг Совет Эвилелин, Кыдат Улус Республиказын болгаш улус демократиянын элээн каш күрүнелеринин тургустунганы-биле чергелештир, делегейде империалисттиг күрүнелеринин үеи ам шуут-ла төнчүзүндө келген дээрзин, олар байбын барганнар. Ол ышкаш эп-найырал, эвилелдежилге болгаш боттарынга дузалажыр дугайында дугуржугага үндөйлөтүнгөн, Кыдат болгаш Совет Эвилели ийи улуг чурттарын аразында быжыг эп-катыжышкынын, тайбын биле демократиянын делегейде быжыг эп-катыжышкынын, ол улуг лагерьге бүгү делегейин тайбынга ынакшылдыг улустарын калбак массаларын күзел-сорулукту ханы хамаарылганын олар өөренип көрбөөнер. Бистин дайзынарыныс оон билбейн, Кыдат Улус Республиказын хөме базарынын, делегейге тергилдечи чедип алырынын дугайын ам-даа бодалышаан турарлар. Оларнын ол бодалы болза, кандыг-даа дуза чок, апаа-ла хоозун хөй күзөлдөрдир дээрзин, мен силерге чизиниг чогу-биле чугаалаайн, эштер. Олар боттарынын ол сорулгазын чедип ап шыдаастар. Харын, Кыдат Улус Республиказын узукатынып шыдаттынас болгаш Совет Эвилелинге баштаткан тайбынын улуг лагери үрей шаптынас, а делегейин тайбынга ынакшылдыг улустары мегелетинип шыдаттынас-даа.

Эштер! Октябринин социалисттиг Улуг революциянын тилээш үзүндө эгелеп, делегейин улустарына тодаргай тилелгелиг байдал тургустунган. Ам Кыдат Улус Республиказын болгаш улус демократиянын элээн каш күрүнелеринин тургустунганы-биле чергелештир, ол байдал улам калбарып быжыккан. Ынчаарга, кажан бир дугаар делегей дайын болуп эрткеннин болгаш Россияга Октябрь революцияны тилээштин сөөлүндө, үш империалисттиг чурттар — Германия, Италия болгаш Япония—делегейге боттарынын тергилдечин тургузын оралдашканнар. Ол чорук Кыдат Улус Республиказын болгаш улус демократиянын элээн хөй күрүнелеринин үндөйлөтүнгөн тургустунган үезинге чедип болуп эрткен. Ынчалдээ-

жок, оон түнели чүү болчук? Демги ол үш империалисттиг чурттарын оралдажышкынын кандыг-даа дуза чок, апаа-ла бир хоозун күзөл болган ышкажыгай? Оон түнели мырнай сур өске болуп, делегейге тергилдечи чедип алырын боттарынын мурунга салган ол үш чурттар аштырышкына таварышпачмыс бе? Ам үдө байдал мырнай өскө Улуг Кыдат Улус Республиказы болгаш улус демократиянын элээн каш күрүнелеринин тургустунганын ийикке бүгү делегейин улустарынын меделдиг чорору өскөн. Национал хосталга дээш демисел бүгү Азияда болгаш Сонгу Африкада улам-на күштелип турунда, империализмдин бүгү системазынын күжү улам-на дорайтап турар аларган. Эң-не чоок эвилелде туруп турарыныс чурт—СССР-нин күчү-шыдалы онза күштүү-биле өзүп турары өске хамыктын бир чугула факт ол. Бир эвес шак мындыг үдө, өске-каныгыр бир империалисттиг чурт, демги үш агрессин чурттар—Германия, Италия болгаш Япониянын эртин келгени ол ындыг эрги орук-биле баары оралдажыр болза—оон таварышса чогуур түнелин бис баш бурунгаар чугаалап шыдаас бис бе?

Чангыс өс-биле чугаалаарга, келдир үдөйи делегей, улустун делегей болган турар уjurлуг. Делегейин чурттарын ол чурттарын улустары боттары эргелеп баштаан турар уjurлуг. Моон сонгаар делегей империализмдин болгаш оон чалчаларыныс мескелдежишкинеринен черле таварышкан туруп болбас уjurлуг. Бистин эвилелинче Совет Эвилели-биле база улус демократиянын бүгү чурттары-биле болгаш бистин талавыста турар делегейин өскө бүгү чурттары, оларнын улустары-биле чангыс-аай быжыг эп-сеткилде сыйры катышкыш бистин чуртун улустары агрессияга уdur демиселдин, бистин улуг чуртуу чаагай тудушкунун болгаш бүгү делегейге быжыг тайбыныс камгаларынын тилелгезинче ам-даа улам бурунгаарлаар апар дээрзинге идегеп тур мен.

Эштер! Бис шак ынчаар хөдөлүп турар болганын, бистин тилелгезин шуут-ла хандырткан деп санаайн.

пур продукциязы дайын мурундагы 1940 чылдын денелди 73 хуу ашкан. Күрүненин биче болгаш колхоз кооператив бүдүрүлгө черлерин санаваска алды муң ажыг үлөтпүр бүдүрүлгелери катап тургустунган болгаш чаа тургустунган, база ажылдап кирген. Үлөтпүр продукциянын чугула хевирлеринин бүдүрүлгези каш катап хөй өскөн. 1940 чылды денээрге кан экидиреринин планы 49 хуу, хөмүр даш тывыжынын — 57 хуу, электроэнергиянын ажылдап кылары — 87 хуу, машина бүдүрүп үндүрери дайын мурунун денелди 2, 3 катап ашкан. Дайын сөөлүндө беш чыл планында үлөтпүрүнүн бүгү ажылдап алган түнүндө тургустунган продукциянын чыл бүрүдө немелде өзүлдөш 20 хуу ашкан. Бүдүрүлгенин көдүрүшкүнү күш-ажылдын бүдүрүлгө күштеринин улам ынай өзүшкүнү-биле, бүдүрүлгенин техниказынын сайырашкыны-биле болуп турар.

Социалисттиг көдээ ажил-агый шаптык чок өзүп турар. Беш чылдын түнелинде күчүлүг колхозчу тургузуу тараа болгаш техниктиг культуларынын дайын мурунда чылдазын ажырады, нийтинин малынын баш санын дыка көвүдедири хандырган. 1950 чылда тараанын бүгү алдыган дүндүнүн түнүн дайын мурундазын 345 миллион пуд ажырады колхозчу тараачынын улуг тилелгези болган.

Социалисттиг үлөтпүрүнүн болгаш көдээ ажил-агыйнын үргүлчү көдүрүшкүнү, национал орулганын өзүлдөш ажылчы чоннарнын материалды болгаш культурулу денелди бедидерин хандырып турар. Беш чыл планынын онаалгаларын ажыр күөстөкени 1940 чылдын-биле денээрге (денелде өрткө-биле). 1950 чылда национал орулганын өзүлдөш херек кырында 64 хуу чедирген, национал орулганын 74 хууу ажылчы чоннарнын амы хууда материалды болгаш культурулу херелгелерин хандырынып кирген. Дайын сөөлүндө үдө өрткөнүни дөрт катап чингеткени рубльдин сасып алыр арганын дыка бедиткен, ажылчынын болгаш аял-

бан хаакычтарнын реалдыг ажыг төлөвиринин улам ынай өзүлдөш, колхозчуларнын орулгаларын көвүдедири болдурган.

Большевик партиянын удуртулузы-биле коммунисттиг тургузушкунун Сталиныч улуг планын боттандырыпшаан, совет улус кайгамчык улуг гидроэлектростанцияларын, сугтарылга болгаш сугжудулга системаларын тударыныс эзелеп кирген. Канчаар-даа аажок улуг девискээрдө дүргөн темпелер-биле каналдарын болгаш плотиналарын тудуп тургузуп, муң-муң хөлдөрүн болгаш суг доктар хөлдөктөрүн кылып, миллион-миллион гектар черлерде хову камгалалдыг ыштарын тарып олуртуп турар.

Совет кижиги канчаар-даа аажок улуг ховуларда бойдуустун күжүн улустун чаагай чуртталгазына ажылаар дээш чаартып тургузуп турар. Кижиги болза, эленин кургак ховуларын чаагай дүжүттүг черлер кылдыр хуудуруп турар. Ол черлерден кызыл-тастын, хөвөнни, ристин, чимистерин болгаш оонда өскөдөрүн элбек дүжүдүн ажап алыр. Коммунизмдин улуг тудууларын доозар чорук коммунисттиг нийтелдин материал техниктиг баазанын тургузынып канчаар-даа аажок ажык-дузалыг болур. Ол болза, бүдүрүлгө күштерин хөгжүлдезинге, нийтелдин байлаанын өзүлдөшүнө, чуртка херелгелдин чүдүлдеринин элбешкынинин тургузынып бурунгаар улуг базым болур.

Социализмден коммунизмге чоорту шилчиринин үе байдалдарында большевиктернин партиязы идеология чурттарынын күштөлдөрүн, ону чугула соруга—массаларын коммунисттиг кижизидилгезинге чыгырттып турар. Кижилерин меделелдине капитализмдин артыкчыларын ажил тилээштин шаанда коммунисттиг нийтелди чеднишкинин тургузуп шыдаас. Ынчангаш партия коммунисттиг меделдиг чоруктун, совет патриотизмдин болгаш интернационализмдин угаан-бодалына ажылчы чоннарнын кижизитпешин, ол артыкчыларга уdur демисежип турар

Большевиктернин партиязы буржуаз национализмге болгаш космополитизмге уdur ажылчы чоннарнын улустарын найырлынын идеологиянын угаан-бодалына, коммунисттиг тургузушкунун херээнге социалисттиг нацияларын акы-дулма кады ажылдажылганын быжыг-лавышаан, буржуаз идеологиянын бүгү илерээшкынеринге уdur демисежип турар.

Большевиктерин партиязы ажылчы массаларын шүптүзүн күрүнө эргелдинге улам-на идеялыг киржигени мобилизастап турар. Шүгүмчүлөдди болгаш ботшүгүмчүлөдди бүгү хөмөгө-биле сайыратышаан, большевиктерин партиязы ажылчы массаларын практикалыг ажылдарда четпестерге уdur, социалисттиг улуг Төрөөн чуртун алдарына социалисттиг чарышты калбартырычыче организаастап турар.

Большевиктерин партиязы коммунисттиг нийтелди тургузынып кол чөпсө—Совет күрүнени амыр-соксаал чок быжыглатп турар. Бүгү хөй националдыг совет улус күрүнө планнарын күөседири дээш, бодунун төрөөн күрүненин улам ынай быжыг-лаашкыны дээш демиселге күштерин хайралавайн турар.

Ажылчы чоннарнын өзүп турар политиктиг идепкейин дугайын бистин чуртта сонгулда кампаниялары чырыктылаандыр херечилеп турар. Совет кижилер сонгулда бүрүзүндө большевик партияга, уdur баштынчызы, башкысы Сталинга хөмөгө чок идегелин болгаш кызыгаар чок ынакшылдын илергейлеп турарлар.

Бис бодуустун бүгү тилелгелерини-биле Ленин—Сталинын партиязына хүдээлгелин бис, Бистин чуртуустан чаа чеднишкин бүрүзүндө большевиктерин алдарлыг партиязынын удуртуу болгаш углап-шигилээр роли илеретинип турар. Оон улуг тугун долгандыр катышпышаан, совет кижилер коммунизмдин чаа-чаа тилелгелеринче бар чоруюр.

Совет Эвилели-биле кады, оон акы-дулма дузаламчыныга даянган, Төп болгаш Муруну—Чөөн

Европанын улус демократиянын чурттары социализмге орук-биле бурунгаар бүзүрүлгө чоруп орат. Империализмдин дарлайдан хосталгачы революстуг социал-экономнуг чаартылгаларын боттандырышаан, ол чурттар ажыл-агыйдын болгаш культуранын көдүрүшкүнүнүче, улустун чаагай амыдыралын бедидеринге, улус-демократтыг эрге-чагырганы быжыг-лаарына кайгамчык чеднишкинерин чедип алганнар.

1951 чылдын баштайгы чарттында Польшанын үлөтпүр бүдүрүлгезин дайын мурунун 1938 чылгага дөмөйлөргө 266 хуу, Чехословакиянын үлөтпүр бүдүрүлгези—165 хуу, Венгриянын—271 хуу, Болгариянын 335 хуу, Румыниянын—208 хуу болуп турар. Сөөлүг чылдарда Албанияга тудушкунче хөй-хөй үлөтпүр черлерин киргенинин хараазы-биле үлөтпүр бүдүрүлгези 1950 чылда 1938 чылга уdur 4,7 катап көвүлдөн.

Ол чурттарда көдээ ажил-агый быжыглатынып, хөгжүп турар. Совет Эвилелинин дуржулганын ажылдашына, улус демократиянын чурттары тараачын ажил-агыйнын бүдүрүлгө кооперациясында, мал ажылын сайырадынып, тараа культуларынын ажылгалта кирер чымалдазынын болгаш ортукам дүжүдүн бедидеринге улуг чеднишкинерин чедип алган.

Экономиканын көдүрүлгезинге үндөйлөш улус демократиянын чурттарында ажылчы чоннарнын материалды байдалы үзүк чок өзүп турар. Ажил чокталыр чорук бүрүн узукатынган. Үлөтпүрде ажылдап түрүр ажылчы чоннарнын саны көвүдөп, ажил-төлөври өзүп, чурттак чонга бараан садары угадып түрүр.

Улуг Кыдат улус бодунун коммунисттиг партиязынын удуртулузы-биле төгүлүг социал-экономнуг чаартылгаларын боттандырып, Кыдатта улус-демократтыг тургузуну быжыглатп турар. Кыдат Улус Республиказын экономиказы көдүрүлүшкүнүн оору-биле чоруп турар. Үлөтпүрүн катап тургузынып болгаш сайырадырычыче улуг чедниш-

кинер болдунган. 1950 чылда шой болгаш кан үндүрери, хөмүр даш болгаш нефть тывыжы болгаш оонда өскөлөр дыка улгаткан. Бо чылда январдан августка чедир шой бүдүрүлгези 1949 чылдын ол үдө-гизинден 11,4 катап, кан бүдүрүлгези—7,8 катап ашкан.

Көдээге феодалдыг харылажылгаларын узуткан турар аграр реформазын чеднишкиниг чорудары Кыдат Улус Республикага төгүлүг уjur-дузалыг. Чурттакчы чону 300 миллион ажыг районнарда чер тараачынарда үлөп бердинген. Чуртта культура тургузууга калбарып сайырап турар. Улустун чаагай чуртталгазынын көдүрүшкүнү улус-демократтыг тургузунун улуг тергилдечин дугайын херечилеп турар.

Социализм лагеринин чурттарынын канчаар-даа аажок улуг чеднишкинери-биле чергелештир капиталисттиг чурттарын экономиказынын бадышкыны, бустушкуну болгаш ажылчы чоннарнын амыдыралынын дорайтаашкыны онза тодаргай көстүп турар.

АКШ-тын болгаш Англиянын реакциялыг чазактары боттарынын империалисттиг планнарын боттандыраарынын херээнге чаа делегей дайыннын непердиринин кем-буруулуг политиказын чорудуп турар. Олар агрессияны бедеткээрден Кореянын болгаш Кыдаттын улустарына уdur шуут агрессиянын чорудулгаларынче кирген. Олар дайын сөөлүнүн бүгү делегей керээлерин каржызы-биле чөрчүп үрээш, герман болгаш япон милитаризмдин катап тургузуп, милитаризациянын болгаш боо-чөпсөглээшкынин политиканын боттандырып турарлар. Империалисттер чаа дайын аргазы-биле амгы өйүнү капитализмдин ханы чөрүдээлеринден үнер эркинги тып алыксап турарлар. Чаа-чаа доора канчааларын алдырып, өскө чурттарынын үптөп дээрбездээринге оларга дайын херек.

И. ИКОННИКОВ.
(Уланчызы дараазында үнер).

Улус демократиясынын чурттарында

Улуг байырлагга уткуштур

ПЕКИН. Октябрьдин социалистик Улуг революциясынын улуг байырлагына чедикширинин ужураар дээш Кыдат Улус Республиканын хөй-ниитилери белеткенип турар. Кыдат солуннар кыдат-совет найырдалдын ниитиленин кыйгырыын парлааннар. Ол кыйгырыг ниитиленин салбырларын алдарлыг байырлагды калбаа-биле демдегеп, бүдүрүлгелерге болгаш албан черлеринге массалыг митингилерин болгаш хурдаларын эртирип, Совет Эвилелин дугайында лекцияларын болгаш илеткелдерин, совет кино чуруктарын үндүргүзгөн организацияларын кыйгырып турар.

Чурттуг янзы-бүрү районнарында кыдат-совет найырдалдын ниитиленин салбырлары Октябрьдин социалистик Улуг революциясынын байырлагына белеткенип шагдала калыпкан.

Ноябрьдын 7-ден эгелеп Кыдат Улус Республикага совет кино чуруктарын фестивалди эгелээр. Тосконук дургузунда «Берлиндин дүшкөнү», «Бойлааннардын сүлчээзи», «Дидим кижилер» болгаш өске-даа совет киноларны көрүкчүлөргө көргүскөн турар.

Кыдат журналдар алдарлыг байырлагга уткуштур улуг чүддери парлар турар. Ийи неделя болгаш үнүп турар «Дунбайжунсухоа» деп журнал бодунун арын-

нарынга Совет Эвилелинин улуг чедикширинин дугайын, кыдат улуска ССРЭ-нин улустарынын аксеткилдиг дузаламчызын дугайын бижывишаан, журналдык делегалар турары болза: «ССРЭ—кыдат улустун эң-не бердинген өнүгүү. Бүгү делегейнин улустарынын баштыкчызы, тайбыннын тугунуң улуг тудукчузу эш Сталинга алдар болгаш хүндүткел».

Совет Эвилелинден патриотизмин болгаш интернационализмин өөрениринче, ооң тургузукчу үлөгөр-дуржугаларын солчурунче, кыдат улус биле совет улустун аразында найырдалды быжылаарыны ол журнал кыйгырып турар.

«Чжунгоиниянь» деп журналдын октябрь 27-де үнгөн ээлчегил дугаарында Октябрьдин социалистик Улуг революциясынын 34 чыл оюнга алдар болдурган база ол ышкаш улуг чүдүлү парлаан. Ол чүдүлү социализмин тургузар дээш, кижилерге фашисттик дарладан тостаар дээш совет улустун маалырыг делемелинин дугайын тодаргай чугаалап турар. ССРЭ болза, тайбыннын чөлөгинчи болгаш улустарнын айыл чок чоруу деп ол журнал демдегеп турар. Совет Эвилели тайбын ак-сеткилдиг чүткүлү өскүрүндө эес, а херек кырында көргүзүп турар деп журнал бижип турар.

Улуг Октябрьдин алдарына

ВАРШАВА. Октябрьдин социалистик Улуг революциясынын 34 чыл оюнга таварыштыр Польшанын ажилчи чоннарынын алган хүдээлгелеринин чедикширинин күссөлдөлөрүнүн дугайында медээлер чурттуг бүгү булуңнарында кээри үргүлчүлүп турар.

«Челядь» шахтанын коллективин бүдүрүлгени ай планын 106 хуу күүсеткен, «Эминения» шахтанын дагылары пландан ажыр 3.625 тонна хөмүрүн каскан.

Октябрьдин 23-ке чедир «Флоридан» деп металлургия заводунун домеништери немелде 1000 тонна шойну ээлдирген. «Катажинск» заводтун металлургиячылары улуг чедикширини чедип алган. Олар боттарынын октябрь мурнунун хүдээлгезин 150 хуу күүсеткен. Катюшка аттыг металлургия заводунун кан ээлдикчилери боттарынын октябрь мурнунун хүдээлгелерин ажыр күүседип, октябрь 22-ге чедир пландан ажыр 2.400 тонна канын бергенер.

Польшанын пөс-таавычылары боттарынын октябрь мурнунун хүдээлгелерин база-ла алдарлыгы-биле күүседип турарлар. Ганки Савинков аттыг (Лоузинскийдин «Бульчанко» деп дааранылга фабрикасы) бригаданын ажилчылары октябрь мурнунун хүдээлгезин 131 хуу, а Мисневичин бригаданы 180 хуу күүсеткен.

Болгарияда металлургиянын улуг заводу

СОФИЯ. Болгариянын Улус Республикасында чуртту индустриализаастаары чедикширинин боттанын, үлөтүрүнч эрги бүдүрүлгелерин калбартып, чаа бүдүрүлгелерин тургузуп турар. Чуртта Болгариянын индустриясынын чаа гигантызы — металлургия заводу тудуп турар. Ол завод бодунун хемчээлинин талазы-биле чүтлө Демитровградта азотну-туковой заводка аштырар болур.

Чаа завод болза, чурттуг кол мектептеринин дүргөн темпи-биле тудуп турар.

Румынияда электрификация

БУХАРЕСТ. Румын улус Совет Эвилелинин дузаламчызынга дайнышаан, электрификациянын он чыл планын боттарынарынга улуг чедикширинин бо чылын чедип алган. Эргиде беш чыл планы эзугаар көрдүнгөн Крайовта болгаш Сибиуда улуг электри станцияларынын тудуу дооступ турар. Дойчешти, Овидиу болгаш Мороени хоорайларда электри станцияларынын тудууну ажалы дүргөн-биле чоруу турар.

Гиказета В. И. Ленин аттыг суг күжү-биле ажилдаар электри станциясын тудууну хөй кижилег кол-

лективин дүргөн темпи-биле тудуп турар. Совет Эвилелинин үргүлчү дузаламчызын болгаш күш-ажылдын муракчы совет методун ажиллап турарынын түнелинде Румынияда электри үлөтүрү бедик темпи-биле хөгжүп турар. 1948 чылдын деңдели-биле алырга 1950 чылда чурттуг бүдүрүлгелеринге электри моторларын бүдүрүрү 6 катап, трансформаторлар бүдүрүрү 7 катап, а электри генераторларынын бүдүрүлгези 55 катап улгаткан.

Барыын-герман студенттеринин профвилел ажилдакчыларынын, эмчилерин, юриктерин, дайындан котараан кижилеринин болгаш мурнунда дайынга чораш тугурганнар организацияларынын төлээлекчилеринин Дюссельдорфка конференциясы болган.

Конференциянын киржикчилери бонн федерал парламентинин депутаттарындан сонгучуларын күзөлсоруун өөренип көөрүн болгаш чаңгыс эптиг чорук-биле тайбын дээш демисежирин негезнер.

Нити-герман чөвүлел хуралды чылыдырарында бонн чазактын болгаш федерал парламентинин ойталаан чоруу Барыын Германиянын буржуаз партияларынын хөй-хөй кижигүннеринин ортузунга база улуг килеңээшкенин хайныктырып үндүргөн.

ТЕГЕРАН. Ажыл чоктарынын төлээлеринин меджлис бажындача Бестиге келгеш аш чарлаанында бээр алды хүн эртип турар. Ажыл чоктар болза, июль 15-те болушкуннарнын сөвлүндө Тегеран бүдүрүлгелеринден дүрүм чокка үндүрүлгө бүгү ажилчыларын эрге-чагыр-

мизиянын кезектери чедикширинин ойтур шаянкан. Чөөн эриктерге Улустун армиязынын кезектери дайыннын ийи талыкчыларын сугже дүлгөн болгаш ийи эмининин күштүү-биле үрей аткан. Дайыннын ол корабильдери Вонсан районда тайбын чурттакчыларын артиллерия-биле бооларын орадалжып кел чытканнар.

Октябрьдин 30-де Саривонь, Пзайриэн, Аньак, Вонсан, Тонвоа болгаш Пхеньяннын кыдынын тайбын чурттакчыларын араатанызы-биле бомбалаарына киржип турган дайыннын 4 самолёттарын Улустун армиязынын зениттик кезектери болгаш дайыннын самолёттарын кедеп адар адыгы-ачкылар андара аткан.

Кореяда болушкуннар

Улустун армиязынын Кол командьдалынын дыңнады

ПХЕНЬЯН. Кореянын Улус-Демократтыг Республикасынын Улустун армиязынын Кол командьдалынын октябрь 30-де медээлэни болза, бүгү фронттарга Кореянын Улустун армиязынын катыжышкызын кыдат улустун эки-турачы кезектеринин сырый деткимчези-биле англа-америк эжелекчилеринин болгаш лисынманчы шериглеринин атакаларын ойтур шаварын чедикширинин үргүлчүлөп, оларнын дириг күжүнгө болгаш техниказынга улуг чидиргелерин таварыштырып турар.

Чөөн эриктерге Янгунуң сонгу талазынга дыка хөй саныг танкаларга, самолёттарга болгаш артиллерияга детиктен америк 2-ги болгаш далайын 1-ги чадаг шериг дивизияларынын база лисынманчы 3-кү дивизиянын атакаларын Улустун ар-

миязынын кезектери чедикширинин ойтур шаянкан. Чөөн эриктерге Улустун армиязынын кезектери дайыннын ийи талыкчыларын сугже дүлгөн болгаш ийи эмининин күштүү-биле үрей аткан. Дайыннын ол корабильдери Вонсан районда тайбын чурттакчыларын артиллерия-биле бооларын орадалжып кел чытканнар.

Октябрьдин 30-де Саривонь, Пзайриэн, Аньак, Вонсан, Тонвоа болгаш Пхеньяннын кыдынын тайбын чурттакчыларын араатанызы-биле бомбалаарына киржип турган дайыннын 4 самолёттарын Улустун армиязынын зениттик кезектери болгаш дайыннын самолёттарын кедеп адар адыгы-ачкылар андара аткан.

(СЭТА).

Генерал Нам Ирнин вице-адмирал Джойга харызы

ПЕКИН. Суйхуа агентиленин корреспондентизи Кэсондан Кореянын Улустун армиязынын болгаш кыдат улустун эки-турачыларынин төлээлеринин баштыгы генерал Нам Ирнин октябрь 23-те вице-адмирал Джойга чоруткан харызын медээлеп турар. Ол харында Джойнун октябрь 22-де чоруткан бижинин болгаш Джойнун ат салган дугуржугазын алганын шызыктырып турар. «Тайбычдылга дугайында чугаалажышкыннарнын үзүктелешкин чапсарын болдурган август 22-де болган чөнгээлг болушкунун болганында бээр ийи ай эртен деп, генерал Нам Ирнин харызында чугаалап турар.—Кореянын Улустун армиязынын болгаш кыдат улус эки-турачыларынын төлээлеринин баштыгы «чаа дугуржуганын шынгыс чурумун эзугаар болгаш сөөлү ийи айнын дугузууда дугуржуганын силерин талаңарнын хөй удаада хажыдын

турган чоруу моон сонгаар катаптавазы-биле база тайбычдылга дугайында чугаалажышкыннарнын болурунга шаптыктавазын дугайында ийи таланын бот-боттарын билчирин чедип алганын эзугаар «ийи таланын төлээлеринин аразында чугаалажышкыннар катал эгелзериин дугайында» ийи таланын харылзаа офицерлеринин дугуржугазын шызыктыры-биле төлээлтирген.

«Сентябрь 19-тан бээр ийи таланын төлээлекчилеринин аразында чугаалажышкыннарнын дүргөн-биле эгелзериин бистик командьдалчыларын чангыс эвес катап саналдап келген. Ийи таланын төлээлеринин чугаалажышкыннарнын моон сонгаар катап сонгаарлатпазы-биле октябрь 25-те 11 шакта ийи таланын төлээлери бодунун ужуражышкыннын катал эгелзериин саналдап тур мен» — деп Нам Ирнин чагаазында чугаалап турар.

(СЭТА).

Мурнуу Кореяда дерзин чорук

ПХЕНЬЯН. Интервентилеринин болгаш лисынманчыларын Мурнуу Кореяда доктаадып тургусканы араатаныг Шажылаалды, күчүлелдин, аш-чуттуг база ядаралдын дугайын «Минчжу чосон» солун бижээ. Япониянын Киодо цусин агентиленин дыңнадынын айтыпшаан, солунун бижип турары болза, четче эвес медээлерден безин алгаш көөргө Мурнуу Кореяга ийи миллион ажыг корей патриоттар өлүрткен. Лисынманчыларын болгаш американнарнын боолал өлүргөн патриоттарынын сөөктерин көдээ суур бүрүзүндө-не, арыг иштинин оймак бүрүзүндө-не тып ап болур. Улукчир чорук, күчүлел, хенжиг-ле карадашкын дээш кара-бажынга хоругдашкын үргүлчүлүп херээ болу берген.

Мурнуу Кореянын чонунун таваржып турары коргунчү байдал дугайын америк корреспондентилер

безин мытавайры барып шыдавастар. «Юнайтед Пресс» агентиленин дыңнадынын эзугаар алырга, Мурнуу Кореянын хоорайларынын күдүмчүлөрү-биле болгаш оруктары-биле борбак элб болгаш чурттаар чер дилеп сес миллион ажыг корейлер улчуп чоруп турар. Херээженер уруглары-биле ажык черге хонуп, аштап суксап турарлар.

Эр кижилерини күш-биле лисынманчы армияге мобилизаастап турар, херээженерини бүгү мурнуу-корей хоорайларда болгаш фронт чанында организацияга саамын-саалар чоруктар кылып бажынарже чорудуп турар. Бир эвес херээженер ол бажынарже баарында дезип ойталаарын орадалжып болза, интервентилер оларны «кызылдар» деп буруудаткаш боолал өлүрүп турарлар.

(СЭТА).

Америк корреспондентинин миннишкени

НЬЮ-ИОРК. «Нью-Йорк таймс» солунун Сеульда корреспондентизи Барреттин медээлеп турары болза, «Мурнуу Кореянын чурттакчыларынын хөй кезинин материалдыг, экономун болгаш политиктиг амьдырал байдалы эң-не куду деңделинде туруп турар. Соок үениң хүннери эгелеп, чурттакчыларын хөй нуруузуң хөрөгизин чок болганда корейлер келир кыштын дугайын кончуг коргунчуу-биле бодал турарлар... Эрткен кыштын үезинде корейлерин хөй кезин чөгөнгөн, бар чоктун аразында чөм чүлүн чип турган. Ооң ужурунда оларнын кадыкшылы кончуг баксыраан, хөй-хөй корейлер чайгы үеде-ле чөм чүлү садып алыры-биле боттарынын хевин шуптузун садылканнар...»

Барреттин айтып турары болза, «дыка хөй киж» кыш дүжүрүнүн мурунда-ла өлүп калыр чыгыс болуп турар. Барреттин миниян турары-биле алырга, америк шериглерин

Кореяны эжелеп турарынын түнелинде Кореяда чир чөм чүдүлүнү өртээ чурттакчы корейлерин хөй нуруузу чүңү-даа садып алыр арга-жок улуг өрткиг болуп турар. Ооң ужурунда тотур чөм чивес чорук мурнуу Кореянын чер болганда-ла бар болуп турар.

Корей улустун сагыш-сеткилинин дугайын чугаалааш, Барреттин бижип турары болза, «амгы үеде корейлер тайбынын күзеп турарын ажы-биле болгаш шиттирлин-биле меддегеп турарлар». Ол ышкаш Барреттин минир ужурга таварышкыш миннип бижээни болза, интервентилерин көөр хөөн чок чорук Мурнуу Кореянын чурттакчыларынын ортузунда күштедип турар. «Ооң ужурунда, азы бодунун үлгеткен чоруундан бодунга өнүк тып алыр дээр болза, канчап-даа тып шыдава» — деп ол чугаалап турар.

(СЭТА).

Лисынманчы армиянын хүрээлениде буураашкыннар дугайында корей солуннар

ПАРИЖ. «Юманите» солунун дыңнадып турарын эзугаар алырга, Фольсмон биле Про-Танкен деп чурттакчылар черлер аразында Моэль департаментинде турар америк эжелекчилер чаа ужура-чүл баазазы тургузарынга херек 400 гектар шөл-

дүг чер участкан ап алганнар. Ол районга олар чер адаанын тудушкунунга хереглээри-биле ам-даа 300 гектар черин хавырып алыр деп турарлар.

(СЭТА).

Иран ажил-чоктарынын чыскаалы

ТЕГЕРАН. Ажыл чоктарынын төлээлеринин меджлис бажындача Бестиге келгеш аш чарлаанында бээр алды хүн эртип турар. Ажыл чоктар болза, июль 15-те болушкуннарнын сөвлүндө Тегеран бүдүрүлгелеринден дүрүм чокка үндүрүлгө бүгү ажилчыларын эрге-чагыр-

галаар ажылга катап келдиртсин дээрзин негеп, аш чарлап турарлар. Октябрь 22-де меджлистин мурнунга ажылга катап киририн негезин ажыл чоктарынын чыскаалы болган.

(СЭТА).

Индий парламентиге болур сонгулдалар

мурнуу чарында

ДЕЛИ. 1952 чылдын январь айында индий парламентиге сонгулдалар болур. Ол болза, Индиянын, 1947 чылдын августа чарылганын болгаш индийин национал конгрессинин партиязынын эрге-чагырга келгенин соонда ул чурттуң хоойлу үндүрер органынга бирги сонгулдалар болур.

Амгы үеде парламентте олуттарынын хөй кезин индий национал конгрессинин партиязынын депутаттарынга хамааржып турар. Ынчалза-даа чурттуң иштинге ук партиязынын сөлдөрү чылдарын дургузууда дыка кудулаан, чүге дээрге, эрге-чагырганы алырын мурнуу чарында улуска берген азаашкыннарнын ук партия күссөйиң барган болуп турар. Ооң-биле чергелештир партиязын бодунун иштинде күштүг сандараашкын болуп турар болгаш ооң хүрээленин дыка хөй көсүкү ажилдакчылар катгаш үнүп турарлар. Ам болур сонгулдаларга сонгучуларын бадылаашкыннарнын хөй кезин бар-ла аргалар-биле чаалап алыр дээш ам үеде индийин национал конгрессинин партиязы бүгү күженишкенин үндүрүп турар.

Бенгалде «Свадинагата» деп солун сонгулдалар мурнуу чарында индий полицейилеринин өлүрүкчү чоруктарынын күштелгенин дугайын бижип турар. Ук солунун сөстөрүн эзугаар алырга, полиция депшилгелиг организацияларын турар бажынаржы халдаашкыннарнын кылыч, оларнын иштинге ужу-дүрүм чок аажылап, чурттуң демократчы деятельдерин тудуп хоругтап турар.

Хайдебад, Траванкор-кочин болгаш Индор деп хааннаашкыннарда коммунисттик партия хоругдаашкында, Индиянын оон өске девискерлеринде оон кижигүннери истеп-сүрүшкүнге таваржып турарлар.

Ам болур деп турар сонгулдалар «бүгү ниитиник» деп адатынын турза-даа, чагырыкч бөлүглээшкыннер чүтлө чамдык кижилерин эвес, харын-даа чурттуң чурттакчыларын бүдүрү-бүдүр бөлүктөринин сонгулда эргезин кара-дуразында казып турар деп Индиянын чөөн солуннары бижип турарлар. «Ная Сабера» деп индий солунун делегеп турары болза, Теленганнин (Хайдебад хааннаашкыннын тараачын шимчээшкени-биле хөмө алдыган кезе) 5 миллион чурттакчылары сонгулда

(СЭТА).

Египеттин даштыкы херектер министринин медегелди

КАИР. Октябрь 26-да Египеттин даштыкы херектер министри Салах эд-дин-паша парлала конференциясы тургуска.

Салах эд-дин-паша айтырылгара харылавышаан, англи-египет маргылаага америк эптештирилге дугайында дыңнадыгы буруу шапкан. Совет Эвилели биле Египеттин харылзаалары дээрге эң-найырдалыг байдалдыг болуп турар болгаш Катанна Нациялар Организациязынын Уставынын чүүлдеринге таваржып турар болгаш келир үеде Совет Эвилели-биле харылзаалар дугайында айтырыг ол-ла үндөйлө-биле көрдүрер деп Салах эд-дин-паша медегелзэн.

Англия-биле кандыг-бир чаа чугаалажышкыннар чорударынын үези шагдала эрте берген болгаш дөрт күрүңелер — АКШ-тын, Англиянын, Франциянын база Турциянын төлээлекчилеринге мындаг тодаргай харын бердинген: ам дээрзине Египетте англи шериглер туруп турда кандыг-даа чугаалажышкыннар болбас еп даштыкы херектер министри айтыкан.

Египетке хамаарыштыр америк политика дугайында айтырыга Салах эд-дин-паша мынча дээр: «Катанна Штаттар египет айтырыгын чангыс сорулга-биле, ылангыя делегей дайынынга белеткелдеринин дай-

ыргелерин, олар чер дээр партизан демиселин чөпсүнүп көрүп турарлар дээр казытырганнар. Ол ышкаш херээженеринин сонгулда киржир эргезин массалык-биле казып турарынын фактызы билдинип турар. Чижээ, Бихар провинцияда 2 миллион, Раджастанда — 500 муң, Уттар Прадеште — 200 муң херээженерни чажыг бадылаашкыннын даңзынынга кирибзэн.

Индий чазак болур деп турар парламент сонгулдаларынга холбаштыр солдаттарын тутушаан, бадылаашкыннан индий шериг албанынгаларын чайладыр дээр орадалжышкыннарнын кылып турар деп «Кроссродс» солун бижип турар.

Ооң-биле чергелештир сонгулда мурнуун кампаниязынга чангыс эптик фронту-биле ажиллап турар чурттуң депшилгелиг күштери катыжып турар. Ажилчы чоннарнын сонугулдарынын эзулук камгалакчылары — Индиянын коммунисттик партиязы демократтыг хостуг болгаш хамаарышпа Индия дээр кыман демисежип турары, оларын шуптузун бодун долгандыр катыштырып турар.

Индиянын коммунисттик партиязынын чокта чаа индий парлалага парланып үнгөн сонгулда мурнуу чарынын манифестинде чугаалап турары болза, чери тарып турар кижилерге хүдээлп бээр, даштыкы капиталды национализаастаар болгаш национал улөтүрүнү тургузар. Улусчу-демократтыг чазакты тургузарын дозунун адаа-биле коммунисттик партия сонгулдаларга киржир. Ук чазак Британия империязы-биле харылзааны үез болгаш Индиянын чепсеттик күштеринден англичаннарын үндүрүп, национал армияны тургузар хүдээлгелин.

Чурттуң дыка хөй районнарында депшилгелиг профвилелдеринин болгаш тараачынарнын организацияларынын чөөннеринин партияга катыштырылгасы болулаан. Пресс Траст оф Индия агентиленин, «Хаадустан Таймс» болгаш «Кроссродс» солуннарын делегеп турарын эзугаар алырга, Момбейде, Махараштарда, Барын Бенгалында, Бихарада, Делиде болгаш Индияны өске-даа кезектеринде чөөн партиаларын сонгулда мурнуун блоктаарын тургузулаан болуп турар.

(СЭТА).

Египеттин даштыкы херектер министринин медегелди

КАИР. Октябрь 26-да Египеттин даштыкы херектер министри Салах эд-дин-паша парлала конференциясы тургуска.

Салах эд-дин-паша айтырылгара харылавышаан, англи-египет маргылаага америк эптештирилге дугайында дыңнадыгы буруу шапкан. Совет Эвилели биле Египеттин харылзаалары дээрге эң-найырдалыг байдалдыг болуп турар болгаш Катанна Нациялар Организациязынын Уставынын чүүлдеринге таваржып турар болгаш келир үеде Совет Эвилели-биле харылзаалар дугайында айтырыг ол-ла үндөйлө-биле көрдүрер деп Салах эд-дин-паша медегелзэн.

Англия-биле кандыг-бир чаа чугаалажышкыннар чорударынын үези шагдала эрте берген болгаш дөрт күрүңелер — АКШ-тын, Англиянын, Франциянын база Турциянын төлээлекчилеринге мындаг тодаргай харын бердинген: ам дээрзине Египетте англи шериглер туруп турда кандыг-даа чугаалажышкыннар болбас еп даштыкы херектер министри айтыкан.

Египетке хамаарыштыр америк политика дугайында айтырыга Салах эд-дин-паша мынча дээр: «Катанна Штаттар египет айтырыгын чангыс сорулга-биле, ылангыя делегей дайынынга белеткелдеринин дай-

мынчык талазы-биле көрүп турар деп бодаар мен».

Египетке хамаарыштыр Франциянын политиказынын дугайын Салах эд-дин-паша мынча дээр: «Англия ышкаш, Францияда база-ла Ортаагы Чөөн-чүтке шилгез импералисттик сорудалар бар, ол ийи чурттар 1904 чылдагы импералисттик кезеги-биле болгаш Сонгу Африкага база Ортаагы Чөөн-чүтке өлүмнүг политика-биле бот-боттарын тудуш харылзаалыг кылып алганнар». Англи шериглер Египеттен көжүп чорутуу-паанда болгаш Судан-биле Египеттин чангыс эви хандыгтырмаанда Америка-биле азы кандыг-бир өске чурт-биле кандыг-даа чугаалажышкыннар болгаш шиттирлээшкыннер чорутунас деп Салах эд-дин-паша база катап бадыткаан. Ол сорулганы чедип алыры-биле кзындыг-даа базым кылырынга Египет белең болгаш чазак чон-биле кады ол дээр кандыг-даа котаралларын үндүрүп болурунга белең деп ол ием чугаалаан.

Суэц каналдап судно чоруушкунун дугайында Египеттин даштыкы херектер министринин чугаалааны болза, Египет бүгү англи шериг судноларын бойкоттор болгаш каналды оларнын эртип чоруунун шаптыктаар эргелиг дээр.

(СЭТА).

Англи чаа чазактын составы

ЛОНДОН. Рейтер агентилели мынча деп дамчыдып турар: Октябрь 27-де кежээ Черчилль чаа кабинеттин составын мынчаалдыр чарлаан: Черчилль — премьер-министр болгаш оон-биле кады камгала министр, даштыкы херектер министри болгаш премьер-министринин орадакчызы — Иден, сан министри — Ричард Батлер, нацияларын кады-ыйралдажылганын херектеринин талазы-биле министр —